Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч.172. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 8-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1956. ЦЕНТІВ 10 CENTS No. 172. VOL. LXIII.

НІКСОН ПРИГАДУЄ ПІДРИВНІ ДІЇ ЧЕРВОНОЇ П'ЯТОЇ КОЛОНИ

ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПРОТИ ЗЛАГІДНЮВАННЯ ПОЛІТИЧНОГО КУРСУ ВІДНОСНО МОСКВИ

Лос Анджелес, Каліф. — Віце-президент Ричард М. Ніксон промовляв на зборах Американського Леґіону і остерігав американський нарід проти небезпеки від комунізму на закордонному і домашньому фронті. Це була перша більша промова віце-президента після найменування його на кандидата, і вона була непартійна, бо промовець тільки легко натякав на тих людей, які „мають добрі, але хибні інтенції" полегшити боротьбу проти комуністів, бо вони, нібито, зайняли „примирливе становище до вільного світу". Ніксон сказав: „Всі факти, які я спостеріг, свідчать про те, що комуністи збільшують свою підривну роботу на закордонному відтинку, головно в ЗДА, а не зменшують її. І тому є саме на часі, щоб і ми збільшили нашу чуйність в боротьбі проти них". Ніксон заявив, що, згідно з Конституцією, кожний має право скористати з П'ятої Поправки і не відповідати на запити, чи він належить до Комуністичної партії, але така особа не має права домагатися, щоб її затруднювали на урядових становищах або в шкільництві, яке утримується з податків. Стівенсон промовляв 24 години після того, як на цій самій конвенції промовляв демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон, який заявив, що справа світового миру не повинна бути виборчою проблемою республіканців, бо і демократи не бажають війни. Промови Ніксона слухало трохи менше осіб як Стівенсона, але все ж таки коло 5,000 слухачів було присутніх в залі, які щиріше і гарячіше вітали Ніксона в порівнянні зі Стівенсоном, якому частина слухачів неприхильними вигуками заперечувала його чисто партійні твердження. Слухачі з повагою ставилися до промовця, знаючи, що він прибув на конвенцію від свого померлого батька. Ніксон не згадував про цю сумну родинну подію, тільки при кінці своєї промови подякував конвенції за те, що вислала окрему делеґацію, яка передала вислови співчуття його родині. Стівенсон промовляв 40 мінут і його оплескували 24 рази, а Ніксон промовляв тільки 30 мінут, але присутні оплескували його аж 40 разів. Обидвох промовців оваційно вітала конвенція впродовж 45 секунд на кінці їхніх промов. Ніксон заявив, що це неправда, нібито престиж ЗДА закордоном зменшився, бо він ствердив під час своїх поїздок по світі, що там всі шанують президента Айзенгавера за його політику миру і добробуту в світі. Після цього твердження Ніксона присутні влаштували йому овацію. Ніксон мав під час промови шапку Відділу Американського Леґіону з Віттієр, а Стівенсон вийшов на сцену в леґіоновій шапці з Відділу в Шикаґо, але зняв її під час промови.

Стівенсон твердить, що республіканці не здійснили обіцянок робітникам

Сан Франсіско, Каліф. — Демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон промовляв на конвенції Міжнародної Спілки Машиністів і в своїй промові твердив, що республіканський уряд не дотримав обіцянок, які складав перед виборами в 1952 році робітникам. Присутні оваційно прийняли це твердження Стівенсона, який пізніше заявив, що це була найбільша овація під час цьогорічної виборчої кампанії. Стівенсон прибув на конвенцію з кандидатом на віце-президента — сенатором Естесом Кіфовером і сказав в своїй промові, що республіканці щиро вітають президента Айзенгавера, але в Конґресі голосують проти його законопроєктів. І Айзенгавер і його політичні помічники, казав Стівенсон, говорять знову про збільшення мінімальної платні за годину праці, але в Конґресі республіканці погодилися тільки на те, щоб збільшити ту платню на одного доляра, але й за те підвищення голосувала демократична більшість Конґресу. Стівенсон атакував уряд президента Айзенгавера і за те, що не здійснив своїх обіцянок в справі поширення і збільшення соціяльного забезпечення, що обіцяв перед виборами в 1952 році. Також і закордонна політика республіканців була предметом критики Стівенсона, який твердив, що уряд не говорить правди про зріст комуністичної небезпеки і про те, що табор невтральних щораз більше зростає.

Губернатор МекКелдін призначений головою Відділу Національностей у Крайовому Комітеті Республіканців

Вашинґтон. — Губернатор із Мериленду Теодор МекКелдін дістав призначення на голову Відділу Національностей в Крайовому Комітеті Республіканської партії. У зв'язку з цим голова Крайового Комітету цієї партії, Ліонард В. Голл, звернувся з закликом до всіх національних груп в ЗДА, щоб вони включалися в Республіканську партію і співпрацювали з нею. „Республіканська плятформа — кажеться у заклику Л. В. Голла — заступається рішуче за визволення і самовизначення народів колишніх вільних країн, з яких прибуло сюди так багато гарних громадян". В дальшому у зверненні Л. В. Голла говориться про можливості відзискання мирними способами незалежности для народів, „які живуть тепер під червоним невільницьким колоніялізмом". Зокрема звернення голови Крайового Комітету Республіканської партії говорить про сателітні країни і з'єдинення Німеччини. Губернатор МекКелдін головуватиме в існуючому вже Відділі Національностей, якого директором є Аб Герман. Губ. Мек Келдін є сином німецького імігранта, що був звичайним робітником. В історії стейту Мериленд він є єдиним республіканцем, що його двічі вибрали губернатором.

ПРОБИЛИСЬ НА ВОЛЮ

Ці чотири молоді мадярські хлопці пістолями пробили собі шлях на волю. Після довших плянувань втечі з комуністичної Мадярщини, вони остаточно захопили вантажну автомашину та намагались переїхати нею кордон до Австрії в місцевості Ліцмансбурґ. Проте, автомобіль вже біля кордону зіпсувався, притягаючи в додатку увагу прикордонної сторожі, що негайно відкрила на втікачів вогонь. Втікачі зі свого боку відповіли стрілами й їм усім пощастило пробитись через кордон. Тепер вони у Відні очікують на право політичного азилю. Двох з них мають 20 років, а двох 19 і 18.

СКЛИКАНО НАДЗВИЧАЙНУ СЕСІЮ АНГЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ В СПРАВІ СУЕЗУ

ПЕРЕГОВОРИ В КАЇРО НАД СУЕЗЬКОЮ ПРОБЛЕМОЮ ЗАСТРЯГЛИ НА МЕРТВІЙ ТОЧЦІ

Лондон. — Англійський уряд, порозумівшись з опозиційною Партією Праці, рішив скликати парлямент на найближчу середу 12 вересня ц. р. Уряд уважає, що до того часу так або сяк закінчаться переговори, що їх веде в Каїро т. зв. Комісія П'ятьох, очолювана австралійським прем'єром Артуром Г. Мензісом, з єгипетським президентом Гамалем Абдулем Нассером. На найближчу неділю сподіваються приїзду до Лондону Мензіса для безпосередньої розмови з прем'єром Іденом. Тим часом вістки з Каїро звучать менше оптимістично, як раніше. Попередній оптимізм, мовляв, походив із приязних і ввічливих зовнішніх форм, що їх проявляв Нассер членам Комісії П'ятьох. Однак насправді він, відкинувши проєкт, сформульований державним секретарем Доллесом на Лондонській конференції і прийнятий 18 державами, з-поміж 22-х приявних там, — не предложив ніякого такого власного контрпроєкту, який міг би служити базою для якогось компромісу. Єдине, що Нассер мав заявити Комісії П'ятьох, це повторення вимоги щодо скликання нової міжнародної конференції „ужиткувачів" Суезького каналу (коло 40 держав) та підписання Єгиптом нової конвенції про свободу плавби Суезьким каналом під авспіціями Об'єднаних Націй. Нассер що-найвище міг би погодитись — твердять часописи — на таке міжнародне дорадче тіло, як його запропонував Крішна Менон від Індії, підтриманий у цьому Совєтським Союзом, Цейльоном і Індонезією. — Зрештою, офіційно нічого невідомо, бо переговори з Нассером ведуться у тайні і ніяких комунікатів про них ані півофіційних інформацій не видається. Фактом є, що остання зустріч Комісії П'ятьох з єгипетським президентом і двома його найближчими дорадниками відбулась в середу 5 вересня. Наступного дня нараджувались лише члени Комісії П'ятьох (австралійський прем'єр Мензіс, міністри закрдонних справ Ірану, Швеції і Етіопії і Лой Гендерсон від ЗДА); їх наступну нараду заповіджено на четвер, а нову зустріч із Нассером передбачено на суботу 8 вересня. За часописними інформаціями, голова Комісії Мензіс розіслав всім 18 державам докладні інформації про дотеперішній хід і вислід переговорів і зажадав нових диспозицій від урядів. Приїхавши тільки до Каїро, австралійський прем'єр Мензіс заявив був, що він не приїхав в характері „хлопця до посилок", себто дивиться на свою місію, як на уповаженого представника 18-х держав, що може погодитись із Єгиптом не тільки на предложений Нассерові, виготовлений в Лондоні, проєкт — (створення міжнародної комісії для андміністрації Суезьким каналом), але й на інший, компромісовий проєкт. На тому становищі станули теж З'єдинені Держави. У Лондоні й Парижі панує острах, що З'єдинені Держави так твердо обстоюють мирну розв'язку конфлікту, що спротивились би англійсько-французькій збройній акції проти Єгипту на випадок невдачі переговорів в Каїро та зажадали б передачі цієї справи на форум Об'єднаних Націй. У практиці це означало б „похоронення" всієї справи, яка, навіть чисто технічно, могла б бути дебатована щойно в листопаді цього року. Ситуація для Англії ускладнилась ще тим, що уряд Ідена втратив первісну повну підтримку збоку Лейбур Партії в цій справі: ця партія рішуче противиться збройній акції проти Єгипту. Зміна становища англійських соціялістів поставила теж у незручну ситуацію соціялістичний уряд Молле у Франції, який проповідує „тверду руку" у відношенні до Єгипту. З цих усіх причин заповіджена на середу надзвичайна сесія англійського парляменту викликує загальне зацікавлення.

Тільки об'єднана Европа може справитись з міжнародними труднощами

Відень. — У наддунайській столиці радять представники 13-ох західньо - европейських парляментів. Вони не мають права приймати ніяких рішень, які в'язали б уряди чи парляменти їхніх держав, тому їхні наради служать тільки для виміни думок поміж чільними і впливовими у своїх країнах парляментаристами. Найбільше уваги викликав виступ колишнього французького прем'єра і кількакратного міністра закордонних справ Роберта Шумана, відомого речника пан-европейської федерації, який заявив, що тільки в єдності —Европи лежить ключ до розв'язання таких міжнародних проблем, як конфлікт за Суезький канал, англо - грецький спір за Кипр чи неспокій в північно - африканських країнах. Шуман натаврував теперішню міжнародну ситуацію, в якій „небезпека від мусульманського світу" зосередила на собі більшу увагу всіх міжнародних чинників, ані ж проблема згоди між европейськими народами. Шуман твердив, що мирне і приязне поладнання всіх спорів внутрі західньо - европейських народів та створення їхнього сильного одностайного фронту внеможливило б та ліквідувало б дуже швидко всякі „провокації", що походили б з-поза Европи. Західньоевропейські парляментарі підтримали свою давнішу постанову — не допускати до своїх нарад „парляментарів" з Совєтського Союзу чи сателітних держав, тому, що там нема вільних і демократичних виборів.

Польща не допустить закордонних обсерваторів на познанський процес

Варшава. — Судова розправа проти винуватців кривавих демонстрацій у Познані буде явна, але, крім представників преси, крайової і закордонної, ніякі чужинецькі обсерватори не будуть туди допущені — заявив сателітно-польський прем'єр Юзеф Циранкевіч. „Не маємо нічого до закривання, але не задумуємо перетворювати нормального суду в Польщі в міжнародне видовище, що понижувало б гідність наших суддів і ставило б у сумнів їх об'єктивність та компетенцію". Циранкевіч заявив, що слідство в справі червневих демонстрацій у Познані, під час яких згинули 53 особи, а кількасот було ранених, ще не закінчено і тому невідомо, скільки саме осіб стане перед судом. Водночас Циранкевіч заповів „лібералізацію" культурного й господарського життя та „демократизацію" політичних відносин. Зокрема він заповів „свободу критики словом і письмом" існуючих в Польщі відносин та діяльности керівних органів влади. У промові Циранкевіча було одно цікаве речення: він ствердив, що совєтський уряд погодився на створення в СССР польської репатріяційної комісії. Посередньо це вперше потверджує промовчувану досі всім відому історію — масового вивоження совєтськими чинниками вглиб СССР поляків з „визволеної" Польщі.

Зголошують кандидатуру ген. МекАртура на становище сенатора

Ню Йорк, Н. Й. — Щоденник „Ню Йорк Ворлд Телеґрам енд Сан" повідомляє, що в Ню Йорку існує комітет, який хоче виставити кандидатуру генерала армії Даґлеса МекАртура на становище сенатора зі стейту Ню Йорк. В імені цього комітету пані Роберт А. Фоґелер, дружина американця, якого в'язнила комуністична Мадярщина, заявила, що в понеділок 10-го вересня зголосить кандидатуру ген. МекАртура на зборах стейтового Республіканського Комітету в Олбані. Сам генерал МекАртур не зайняв становища в цій справі. Він має 76 років і є на емеритурі від часу, як його звільнив із становища команданта на Далекому Сході тодішній президент Геррі С. Труман.

Сенатор Воткінс закидає Стівенсонові, що „зовсім недбає про правду"

Вашинґтон. — Республіканський сенатор Артур В. Воткінс оскаржує демократичного кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона в тому, що „зовсім не дбає про правду в своїй виборчій кампанії, виявляючи при тому повну іґноранцію". Інший республіканський сенатор Гомер Е. Кейпгарт заявив, що Стівенсон в своїх промовах говорить „чисті небилиці", коли критикує республіканський уряд за його становище до справи визволення держав — совєтських сателітів. Стівенсон заявив був у своїй промові, що уряд не зробив нічого в справі невільничої праці в комуністичних країнах, а сенатор Воткінс йому пригадує, що американський делеґат на Міжнародній Конференції Праці поставив внесок, щоб заборонити торгівлю з тими державами, де існує примусова невільнича праця.

Олекса Прончик очолює нову Управу Ліґи Молоді

Бофало, Н. Й. — На конвенції Ліґи Української Молоді Північної Америки, яка відбулася тут минулої суботи, неділі і понеділка, обрано нову Управу Ліґи з Олексою Прончиком, колишнім крайовим командантом Українських Американських Ветеранів, на чолі. Склад нової Управи Ліґи такий: Олекса Прончик (Филаделфія) — голова, Іван Мічел (Питсбурґ), Джін Ліско (Торонто) і Лорейн Кордюк (Шикаґо) заст. голови, Еміль Дочин (Елизабет) — касир, п. Німчук (Дітройт) — фінанс. секретар, Віра Кіценюк — кореспондент. секретар. На дорадників обрані: Вол. Губчак (Дітр.), Вас. Полевчак (Елизабет), Вол. Зварич-Варвик (Торонто), Анна Стек (Елизабет) і Андрій Бойко (Клівленд). На культурного директора обрано Стелу Захарчук (Елизабет), на редактора „Тренду" Галину Перожак (Канада), а на ред. „Трендетте" Теда Максимовича з Маямі. Обрано теж публікаційного, спортового і мистецького директорів. Завідувачами новоствореної фундації Ліґи обрані: Сміндак, Ґурський і Бакад.

Д-р М. Сімінович перевибраний на голову УГОА

Дітройт, Миш. — Від 1-го до 3-го вересня відбувався тут П'ятий З'їзд Делеґатів Української Гетьманської Організації Америки, на якому перевибрано на голову цієї організації відомого громадського діяча д-ра Мирослава Сіміновича. До нової Управи вибрано ще: проф. М. Чемного і інж. П. Запорожця — на заступників голови; інж. М. Гаврилова-Буяра на секретаря, а на членів Головної Управи вибрано таких осіб: — Ол. Шаповала, О. Бея, Ю. Цебринського, Л. Бея, Е. Драґінду і М. Небоженка. В одній із резолюцій З'їзд домагається створення загальноукраїнського центру на еміґрації. На З'їзд надіслано численні привіти, між якими була і депеша від сина покійного гетьмана — інж. Данила Скоропадського з Англії.

Д-р М. Дудра виїжджає до Европи в науковій місії

Стюбенвіл, Огайо. — Д-р Михайло Дудра, відомий теж зі своєї громадської активности професор місцевого університету, дістав платну однорічну університетську відпустку на академічний рік 1956/57 для написання наукової праці на тему відносин між робітниками і працедавцями поза Америкою, зокрема в Західній Европі. Це має бути порівняльна студія, щоб можна було порівняти відносини в цій ділянці в Америці з відносинами в інших країнах. Для студій і зібрання відповідних матеріялів д-р М. Дудра вже 12-го вересня ц. р. виїжджає на кораблі „Квін Елизабет" до Европи. Разом з ним їде його дружина, що допомагатиме йому в праці. Більшість часу проведе д-р Дудра в Женеві в Швайцарії в Міжнародному Бюрі Праці при Он, де є одна з найкращих і найбільших бібліотек для таких студій, як теж є предстаники і спеціялісти цієї галузі з 78 країн. Крім того, д-р Дудра відвідає в студійних цілях Англію, Францію, Німеччину, Еспанію, Португалію, Італій і Грецію в Европі і Туреччину, Палестину та Єгипет на Близькому Сході. Це велике і відповідальне призначення для нашого молодого вченого, який вже на початку минулого академічного року був найменований головою департаменту політичної економії в стюбенвільському університеті(а його ім'я і біографія включені в цьогорічне видання „Американських Мужів Науки".

У Москві проголошено „реабілітацію" Криленка

Москва. — Совєтська Академія Наук проголосила, що „три піонери совєтського права", перший большевицький „народний комісар справедливости", ославлений колишній матрос Н. В. Криленко (попередник Андрея Вишинського), колишній директор Інституту Права О. В. Пашуканіс і проф. Н. Е. Шельяпов, які впали були жертвами сталінської ‚чистки' в половині 30-х рр., тепер після смерти „реабілітовані". В тому самому повідомленні Академії говориться про продовжування студій над таким „удосконаленням" совєтського судівництва, яке внеможливило б повторення „шкідливих інтерпретацій" з часів Сталіна й Вишинського. У Москві проголошено теж, що приготовляється нове видання забороненої за часів Сталіна книжки американнського комуніста Джана Ріда „Десять днів, що потрясли світом". Автор тієї книжки помер в Москві і був похоронений з почестями „героя революції", але його книжку Сталін заборонив, бо там не згадано його прізвища.

Японці не хочуть висилати свого прем'єра до Москви

Токіо. — Ворожі московським большевикам настрої виявились на нарадах проводу керівної в Японії ліберально-демократичної партії над дальшими переговорами з СССР про мировий договір. Ці переговори, як відомо, розбились були в березні цього року в Лондоні і в минулому місяці в Москві з приводу впертої постави Москви, яка не хоче звернути Японії навіть двох більших островів із Курильського архіпеляґу, що його Москва в цілості заграбала після останньої війни. Міністер закордонних справ Японії Мамору Шіґемітсу виїхав з Москви, перервавши безплідні переговори а виїхати туди мав сам прем'єр Іхіро Гатояма, який нібн мав би більші шанси переконати большевиків у неправильності їх становища. Тим часом більшість керівництва партії Гатоями, на чолі з її генеральним секретарем Нобосуке Кіші, що його вважається найближчим прем'єром Японії, спротивились виїздові прем'єра Гатоями до Москви. Японські політики не вірять, що можна буде вплинути на Москву, щоб вона злагіднила своє імперіялістичне становище, тому не хочуть наражувати престижу Гатоями.

Франція перестерігає альжирських партизанів

Альжир. — Французький міністер для справ Альжиру, Роберт Лякост, який помалу приходить до здоров'я після недавньої важкої операції, заявив, що вигляди на замирення в Альжирі покращами. Мовляв, в останніх трьох місяцях прибуло до Альжиру 200.000 французьких вояків, так, що теперішня французька збройна сила в Альжирі дійшла до висоти 400.000 мужви. Лякост перестерігає арабських партизанів, щоб вони н едумали, що стягнені до Альжиру війська перебуватимуть там тільки тимчасово і що їх швидко відкличуть, а тоді партизанку можна буде посилити. Лякост признав, що французькі втрати „болючі", але, вони, мовляв, є дуже малими в порівнянні з втратами ворога. Він подав водночас деякі інформації про реформи в Альжирі. З-посеред 2.300 кандидатів, вибрано 752 мусульман на різні становища в цивільній адміністрації. Започатковано публічні роботи, які дадуть працю багатьом автохтонам, і в найближчому часі буде переведена поважна аґрарна реформа. Зате Лякост нічого не сказав про політичні реформи, чекаючи видно на вислід нарад з французьким прем'єром Молле.

В АМЕРИЦІ

● **В Нюарку, Н. Дж.,** заарештовано 70-річну жінку Маґґі Рейлі за доконану нею 105-ту крадіжку. Починаючи з 1908 р. — це вже її 105-те заарештування. Третину свого життя Маґґі Рейлі провела в тюрмі. Тепер вона вкрала торбинку одній жінці в департаментовій крамниці, бо „потребувала 6 долярів".

● **Президент Айзенгавер** вислав побажання американським жидам з нагоди їхнього „Нового Року". Президент висловлює жидам признання за їхній вклад в розбудову цієї країни і за те, що жидівський нарід перший почав вірити в Єдиного Бога.

● **Стейтовий сенатор** із Арізони повідомив пресу, що збільшив свої земельні посілості до 1719 квадратових миль. Це значить, що його посілості більші від стейту Ровд Айленд, який має 1214 кв. миль.

● **Президент Айзенгавер** на пресовій конференції вшанував пам'ять журналіста Антоні Левісро, який помер на удар серця. Айзенгавер знав його з часів війни, в якій Левісро брав участь як підполковник, а також із пресових конференцій в Вілому Домі.

● **В Атлантик Сіті** почався вибір „Міс Америки". За цей титул змагаються 50 дівчат з 46-ох стейтів, Шикаґо, Дистрикту Колумбія, Гаваїв і Канади.

● **Комісар здоров'я** в місті Ню Йорку д-р Ліона Бавмґартнер заявила, що й цього шкільного року також щепитимуть дітей проти поліо, якщо батьки на це погодяться. Щеплення проти віспи й дифтерії зовсім знищило ці недуги, те саме мусить статися і з дитячим паралічом.

● **Представники республіканців** із Огайо не зможуть бути присутніми на пікніку, що його влаштовує Айзенгавер в Ґеттисбурґу, Па., бо саме 12-го вересня вони мають свою конвенцію в Колумбусі. Також і сенатор Новленд не зможе поїхати до Ґеттисбурґу, бо він є головним промовцем в Колумбусі. Пікнік в Ґеттисбурґу передаватиметься через телевізію.

● **„Ню Йорк Таймс"** висловлює співчуття віце-президентові Ричардові Ніксонові з приводу смерти його батька, заявляючи, що всі американці приєднаються до цієї кондоленції, бо „покійний Френсіс Ніксон був тим батьком, який тішився успіхом свого сина, і віра в перемогу Ричарда допомогла йому на кілька днів перемогти смерть".

В СВІТІ

● **Південно - африканські** тубільці вбили негритянського єпископа Джана Робетра Сімса в місті Еватон недалеко Йоганесбурґу. Єпископ Сімс був головою Християнської Національної Церкви в Африці. Попалене і поколене тіло єпископа знайдено під деревом в саду біля його власного дому. Незадовго перед тим юрба обкидала його дім камінням. Причини цього бунту часописи не подають.

● **Московське радіо** з останнього вівтірка проголосило, що „всі погані наслідки доби Сталіна вже минулися" і поліційні сили, які дозволили були Сталінові завести „панування терору", поставлено „під відповідну контролю". У тій самій радіопередачі говорено про „реабілітацію" невинно засуджених.

● **Коло 200 фахових лоцманів** заявили про свою готовість піти на службу до новоствореної єгипетської адміністрації Суезького каналу. З цих 200 лоцманів сто — совєтські громадяни, 50 — еспанці, а по 20 з Франції і Голляндії. Знаціоналізована Єгиптом Компанія Суезького Каналу наказала своїм лоцманам залишатись на службі, поки ведуться в Каїро переговори про дальшу долю Суезького каналу.

● **Син східньо - берлінського посадника,** 36-річний Курт Еберт, втік до західнього Берліну і звернувся з просьбою признати йому право політичного азилю. Він був засуджений на 25 років в'язниці за здогадне „шпигунство", але випущений на волю кілька тижнів тому в порядку амнестії. Його дідо, Фрідріх Еберт, чільний німецький соціяліст, був президентом німецької т. зв. Веймарської Республіки після першої світової війни. Посадником східнього Берліну став батько Курта від 1948 року.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На пів року	6.50	One year	$12.00
На три місяці	3.50	Six Months	6.50
На рік	$12.00	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

170,000 РОКІВ ЛЮДИНИ

Сто років тому, 1856 року, у Неандертальській долині (за яких 10 миль від Дюссельдорфу в Німеччині) зроблено історичне відкриття. У вапняковій печері, на 60 стіп під поверхнею землі, знайшли робітники частину черепа і кості створіння, що його вчені назвали неандертальською людиною. Була це людина з низькуватим, назад похиленим чолом, з сильно вистаючими дужками бровних костей, з грубими щелепами, з малим підборіддям. Жила ця людина в печерах. Згодом подібні кості знайдено на острові Джерзі (Британський канал), у Франції, в Бельгії, в Еспанії (Гібральтар), в Чехословаччині і в Палестині. На підставі цих знахідок учені встановили існування окремої т. зв. стародилювіяльної людської раси, назвавши її неандертальською, або неандрійською.

Початково цю расу вважали за перехідну ланку між мавпою й людиною і відмовляли їй того, що визначає сучасну людину — людського розуму. Але дальші досліди над вивченням цієї раси довели помилковість цих початкових поглядів. Виявилося бо, що ці первісні люди, які жили приблизно між 170.000 і 30.000-им роком до Христової ери, на протязі довжезного часу, бо яких 140.000 років, мали вже розвинений людський розум й інтелігенцію. Вони не тільки вміли користуватися вогнем і полювати з допомогою дерев'яного ратища на звірину, але й мали вже розвинений похоронний обряд, значить, ховали своїх небіжчиків з окресленими церемоніями. Доведено також, що здібності цієї людини не були такі обмежені, а то й тупі, як це спочатку думали, і що згадана неандертальська раса відіграла видатну ролю в розвитку людства. Не встановлено тільки досі, як і в яких обставинах ця довготривала раса (140.000 років існування!) зникла з обличчя землі.

Через сто років після зроблених в Неандерталі знахідки, дня 20 липня 1956 року, сороклітній німецький сільський учитель Ейтель Гляцер із села Руенда в Гессії знайшов у місцевому потоці, що після повені розмив свої береги, добре збережений череп людини, як встановлено потім, жінки у віці від 35 до 40 років життя. Німецькі археологи, що їм передано для огляду знахідку, встановили безсумнівно, що череп цей належав людині неандертальської раси, і обраховали на підставі аналізи земної верстви, в якій вона була знайдена, вік її на понад 120.000 років. Німецькі учені — професор антропології Марбурзького університету Едвард Якобсгаґен і директор Дюссельдорфського Музею Горст Сільгоф вважають знайдення цього жіночого неандертальського черепа за сенсаційне наукове відкриття, бо він набагато старший від знайдених сто років тому костей, повніший і краще збережений.

Нова знахідка допоможе поширити знання про початки людського роду на землі і потвердить також дані про те, що неандертальська людина — це була вже людина з розумом, Homo Sapiens, яка відіграла важливу ролю в розвитку не тільки людського роду, але й людської цивілізації, відкривши спосіб здобування вогню, одного з найважливіших джерел цивілізованого життя, і застосувавши вперше зброю для боротьби із звіринним світом та для оборони проти нього.

Тому теж до речі відзначити сьогодні і нову знахідку, і сторіччя з дня знайдення перших костей неандертальської людини, щоб з'ясувати собі, що людина не така вже нова на цій планеті, що за неї сотки тисяч років безупинного розвитку, того розвитку, що довів її сьогодні до таких вершин, як відкриття атомової енергії. Тож з усією певністю можна твердити, що якби не було неандертальської людини, якби вона не пройшла довгих-довгих тисячоліть важкого життьового досвіду й боротьби, то не знало б сьогодні людство ні електрики, ні атомової сили і не мріяло б про опанування міжпланетних просторів.

Так то людський ум щораз більше прорізує та відкриває таємниці минулого і майбутнього, щораз більше поширює горизонти свого знання, створюючи все нові можливості для свого прогресу. Усе це рівночасно зближає людину до її Творця та до кращого пізнання Його.

СПАДЩИНА ГЕРОЙСЬКОЇ БОРОТЬБИ

(У 40-річчя битви на Лисоні)

Цього тижня минає 40 років від триденних завзятих боїв, 2-4 вересня 1916 року, на горі Лисоні коло Бережан, — найважчих і найкривавіших, що їх звели Українські Січові Стрільці за всю свою історію. Понад 700 стрільців лягли там головами, а з 44 старшин тільки 16 залишилися живими і цілими. Нині, з історичної перспективи, малозважною стала стратегічна ціль, яка змушувала вище командування австрійської армії боронити ту позицію, як доступ до міста Бережан і, в дальших наслідках, як ворота для походу на Карпати. І Українські Січові Стрільці, які йшли до бою, не думали про стратегічні пляни. Вони бачили перед собою ту саму ідею, задля якої взагалі вступили були до Легіону УСС, ту саму ідею, задля якої взагалі був створений цей Легіон. Це була ідея боротьби проти державної Росії за державу Україну. У тодішніх обставинах, наприкінці 19-го і на початку 20-го сторіччя, український політичний провід віде, ні в якій частині України, не мав виразного уявлення, як має виглядати українська держава і яким чином осягнути її. Все ж кристалізація національно-політичної думки, що майже одночасно проявилася і на Наддніпрянщині (РУП) і в Галичині (заснування трьох політичних партій), пішла єдино-правильною і логічною лінією: боротьби з московським царатом, як символом великодержавницької російської потуги, що уярмлювала Україну.

І це було те гасло, на услах з яким пішли молоді західньо-українські юнаки до „свого" війська, що мало виборювати Україну. Ця Україна була овіяна романтикою, яка не тільки тим юнакам, але й численним політичним керівникам заступала основне й дійсне знання і самої України і реальних тодішніх міжнародних сил. Але яке це мало значення з погляду любови батьківщини, такої глибокої, що давала гарт духа і наказувала вмирати за ту батьківщину?! Маси виховуються не на політичних програмах, складаних одиницями на їхніх засіданнях в чотирьох стінах, а на ентузіязмі, що народжується у вислідї довгого духового процесу, що на нього, очевидно, складаються і програми. Ентузіязм спалахнув у Галичині серед широких верств народу в дні вибуху першої світової війни, бо тамошня галузь українського народу сподівалася від тієї війни — визволення. Визволення не тільки Галичини, де — при всьому австрійсько-польському гніті все ж можна було сяк-так дихати і в щоденній еволюційній боротьбі здобувати крок за кроком політичні й культурні права, — а визволення всієї України, в першу чергу того материка, де заборонені були навіть рідне друковане слово й рідна школа. І що цей ентузіязм не пропав, усупереч усім розчаруванням і гіркому досвідові перших двох років війни — це якраз доказала битва на Лисоні.

„За два роки війни вони (Усусуси) позбулися багатьох рисок безкритичного, юнацького романтизму й нове вже в своїй душі глибокі пізнання скепсису та критицизму. І тому, коли в битві на Лисоні виявили ще стільки ідеалізму та почуття обов'язку, дали так багато прикладів високого геройзму та глибокого почуття чести, то це їх геройство являється більш зрілим і свідомішим та високошляхетнім виявом їх стрілецької душі. Не вважаючи на всі особливості двох великих боїв та переміни в ментальності УССтрілецтва, що зайшли під час походу від Маківки по Лисоню, обидві ті гори, і карпатська Маківка, і подільська Лисоня, будуть вічним символом великої ідеї: боротьби за волю України, та доказом незламної духово-моральної сили і бойової тугости українського народу". Так характеризує історичне значення битви на Лисоні для українських поколінь д-р Степан Ріпецький у своїй об'ємистій книжці „Українське Січове Стрілецтво", яка недавно появилась накладом „Червоної Калини". До цих завваг можна б додати: вже сьогодні, через 40 років після битви на Лисоні, найдужчими є ті настрої, що творилися і змінялись в рядах Українських Січових Стрільців під впливом безпервної шамотні між українським політичним проводом і командуванням Усусусів, з одного боку, та австрійською політичною і військовою верхівками, з другого. Романтизм мусів зникати під першого ж дня набору до УС-Стрільців у Стрию, коли з 25.000 юнаків, які з'їхались з Галичини, залишено всього дві тисячі, а решту розпущено. Ясно, що в ряди Стрілецтва мусіло закрадатися підозріння щодо австрійської політики і мусіло назрівати огірчення, коли українське вояцтво бачило, як ставилося до нього австрійське командування і які малі були можливості, щоб те вояцтво заважило на долі української батьківщини. Але ці настрої тепер вже цікаві тільки історикам. У пам'яті поколінь залишається самий факт незламного й непохитного української патріотизму, самий факт тих ідеальних спонук, що вели стрільців іти до бою на Лисоню і гинути в ньому.

Українські стрільці не билися на Лисоні, як австрійські вояки, хоч і в австрійській уніформі та рямах австрійської армії. Вони не знали теж, з-поміж яких народів царської Росії рекрутувались полки по тому боці фронту. Фактом було, що російські полки, які стояли тоді під командуванням команданта „Юго-западного фронта" генерала Брусилова, були кинені в бій за великодержавницькі цілі Росії, для якої „всі слов'янські річки мали злитися в одному руському морі". Це трагедія всіх націй, поділених поміж окупаційними державами, які ставляться до своїх „підданих", як до гарматного м'яса, конечного для здійснювання політичних і господарських цілей тільки однієї панівної нації. Але власне одним із способів виборювання національно-державної незалежности є національні військові легіони, які в історичних переломових хвилинах використовують воєнну коньюнктуру, щоб піднести стяг національної визвольної боротьби і під тим стягом боротися проти найбільшого ворога. Можна дискутувати на тему доцільности творення легіонів в якомусь означеному часі і в даних історичних умовинах. Можна дискутувати на тему тих передумов, які повинні бути при творенні національного легіону, і можна оперувати при цьому прецеденсами, відомими з історії різних національних легіонів. Але є вже в цій ділянці аксіоми, що їх навіть незручно пригадувати, такі вони ясні: 1) коли народ уярмлений і служить як людський резервуар для чужої регулярної армії, то кожний збройний визвольний рух мусить приносити в жертву також невинних земляків, що мимоволі опиняються по обох сторонах фронту, 2) коли визвольний здвиг, в будь-якій формі, навіть і закінчується невдачею, то він породжує легенду, яка стає духовим джерелом для нового здвигу, другого і третього, аж поки котрийсь із них таки буде успішний, 3) тільки від глибини національно-політичної зрілости народу і від масовости визвольного здвигу залежить виборення волі, а від мудрости політичного проводу залежить максимальне використання коньюнктури та здобуття приятелів у світі.

Не тільки у 1914-му і 1916-му, але й у 1917-21 роках не було всіх передумов успіху, особливо не було масової національно-політичної зрілости і масової участи народу у визвольній війні. Були геройські акти самопосвяти, які створили легенду. До найперших таких актів належать також Маківка і Лисоня. І тому вони по нинішній день залишились символами, з яких черпають моральну силу теперішнє і черпатимуть прийдешні українські покоління. Бо багато змінилося у світі. Не стало Романових і не стало Габсбургів, зникли польські ц. к. намісники зі Львова. Але залишився той самий московський ворог і залишилась та сама основна українська ідея, що світила борцям на Лисоні.

„АМБАСАДОРИ АМЕРИКАНСЬКОГО МИСТЕЦТВА"

84-ий Конгрес ухвалив наприкінці своєї другої сесії законопроєкт про міжнародну культурну виміну, згідно з яким мають зорганізувати в цій країні Федеральний Дорадчий Комітет в справах культури, а федеральний уряд постійно підтримуватиме тих американських мистців, які виступатимуть в чужих країнах. Будуть це американські мистці з ділянки музики, театру та інших родів мистецтва, які представлятимуть духову культуру ЗДА.

В американських мистецьких колах із радістю повітали цей перший крок свого уряду на шляху допомоги своїм культурно-мистецьким діячам, хоч одночасно зазначається й той факт, що в цій країні з культом приватних підприємств ще й досі не додумалися до урядової підтримки мистців, коли вони працюють і на терені своєї батьківщини. Тому дехто з мистецького світу заявляє з іронією, що новоухвалений законопроєкт про допомогу мистцям в дійсності не є допомогою, бо, згідно з його значенням, не уряд допомагатиме мистцям, а мистці урядові.

Ухвалення цього законопроєкту приспішили два чинники. Перший — це те, що Совєти вже давно почали використовувати своїх мистців для здобуття симпатій совєтському мистецтву в країнах вільного світу. Другий чинник — це те, що американські мистецькі підприємства (філармонії з Ню Йорку, Ню Орлінсу і Лос Анджелесу та театральна трупа з Бродвею в Ню Йорку) здобули для ЗДА багато симпатій і навіть подиву в тих країнах, де вони виступали.

В новоухваленому законі читаємо, що його завданням є „підсилити ті зв'язки, які нас об'єднують з іншими державами, і показати їм наші культурні зацікавлення, наш розвиток та осяги і той вклад, що його ЗДА мають на своєму шляху до збудування своєї економічної і соціяльної системи, яка веде до плодотворчого життя американського народу і всіх народів світу".

В цьому законі є окремі пункти про те, що уряд може брати участь в міжнародних виставках і ярмарках, і про те, що уряд зможе давати допомогу мистцям, спортовцям, танцюристам і музикам, які виступатимуть закордоном.

В мистецьких колах невдоволені з того, що на цю допомогу в першому році призначив Конгрес лише 2,225.000 долярів. Цей законопроєкт ухвалено спершу в Сенаті, а пізніше в Палаті Репрезентантів. Президент Айзенгавер підписав його 7-го серпня, і відтоді він став законом цієї країни.

Президент Айзенгавер назвав тих американських мистців, які виступатимуть в чужих країнах „амбасадорами американського мистецтва". Представник американського мистецького світу заявив, що ця назва Президента не є пустим звуком, чи тільки почесною назвою, бо дотеперішні приватні виступи показали, що американські мистці зуміли здобути серця публіки там, де це не вдалося американським дипломатам, які промовляли до розуму, а не до сердець чужонаціональних людей.

Американськими „амбасадорами культури" можуть бути в першу чергу такі родія мистецтва, як театр, музика й танки, бо вони належать до найбільш динамічних мистецтв і чужі глядачі та слухачі найбільше їх розуміють. Роберт Брін пише в щоденнику „Ню Йорк Таймс", що досі американці належно не оцінювали значення обміну мистецькою продукцією із чужими державами й народами.

Та після того, як американський театр побував у 80-ох містах в 29-ох європейських державах, всюди американських артистів почали називати „мистецькими амбасадорами", бо вони влегшили працю амбасадорам своєї країни. Праця цього театру не завжди є самовистачальна під фінансовим оглядом, і тому справедливо, що федеральна скарбниця повинна йому допомогти.

Які мистецькі твори показувати чужонаціональним глядачам чи слухачам? На це може бути тільки одна відповідь: твори високої мистецької вартости і зрозумілі для іншомовного консумента.

З повищого бачимо, що Конгрес і уряд ЗДА зробив перший вилім у своїй твердині, яку можна б назвати принципом невтручання в самовистачальність. В мистецьких колах сподіваються, що в майбутньому і Конгрес і уряд погодяться й на те, щоб допомогу мистецтву поширити також на мистецькі виступи в цій багатій країні.

З факту ухвалення закону про допомогу мистецтву могли б зробити деякі висновки і українці, які живуть в цій країні. І нам треба підтримувати наших „амбасадорів культури", які вже здобули для нас багато симпатій, але які не можуть продовжувати своєї праці, яка себе сама не оплачує під фінансовим оглядом. Вистачило б тут згадати хоч би усім відому нашу Капелю Бандуристів або котрись із наших краяних хорів, які не можуть розвиватися деколи навіть тому, що не мають чим оплатити фахового диригента.

Коли мистецькі організації в такій багатій країні, як ЗДА, потребують урядової допомоги, то що мають сказати наші подібні організації, існування яких фінансово залежить від такої розмірно нечисленної української громади, як наша на терені ЗДА.

ЯК ЗАГИНУВ СТАЛІН?

Цікаву статтю про смерть Сталіна вмістив недавно (21 серпня) у журналі „Лук" Геррисон Е. Сейлсбері, що в рр. 1949-54 був московським кореспондентом „НЙТаймсу".

Незадовго перед смертю Сталіна відбувся 19-й з'їзд комуністичної партії. Сподівання, що на цьому з'їзді Сталін вкаже свого наслідника, не справдились, навпаки — всі познаки промовляли за те, що Сталін надіється ще довго сидіти на своєму троні. Та й не тільки надіється сидіти, але й готується охороняти його від можливих претендентів звичним шляхом нищення приятелів і ворогів.

Відразу після з'їзду київські часописи принесли сенсаційну вістку про розстріл трьох осіб та ув'язнення інших за контрреволюційне шкідництво. Ці особи не пробували повалити совєтську владу. Вони були працівниками торгівлі і їхні провини були грошового характеру. Але Україна була тоді під Хрущовим, а самі засуджені підлягали керівникові совєтської торгівлі Мікоянові, — отож це виглядало ніби як перший крок нищення Хрущова і Мікояна, — двох дуже близьких до Сталіна людей.

Потім „Правда" зачепила кількох визначних керівників партії, серед них теперішнього міністра закордонних справ, Шепілова. Ім закинено м'яке поступовання щодо Н. Вознесенського. Це вже був дуже небезпечний закид. Вознесенський, член Політбюра та один з керівників совєтського плянованого господарства, зник у 1949 році, як жертва т. зв. „Ленінградської справи" (однієї з таємних чисток визначних осіб, якою керували особисто сам Сталін).

Ще пізніше роздмухано знову справу жидівських лікарів. Для всіх, що розуміли справи, не було сумніву, що Кремль готує нову велику хвилю терору, яка може повалити багатьох кремлівських можновладців.

Арешти почалися. Зникали жиди, працівники торгівлі, люди близькі до Хрущова, до Молотова, Мікояна, Маленкова. Звільнено з праці навіть брата Лазаря Кагановича, навіть біля Берії не все було ясно. „Готувалось щось гірше за чистку тридцятих років, — терор, що загрожував людям навколо Сталіна", — твердить автор статті.

А сам Сталін був тоді в найкращому настрої та здоров'ї. Особи, що бачили його в останні місяці чи тижні перед смертю, одноздідно стверджують це. Леопольдо Браво, аргентинський посол, розмовляв з Сталіним у лютому і йому Сталін видався у найкращому здоров'ї; це саме стверджує індус Кітчлев, що отримав сталінську нагороду. Інший індус, посол Менон, занотував цікаву подробицю. Під час розмови з ним, Сталін увесь час креслив червоним олівцем на папері фігури вовків. Потім почав говорити про вовків, і підкреслив, що російські селяни знають, як треба обходитися з вовками, — вони їх винищують.

Біля Кремлю всі принишкли, по Москві поповзла хвиля неокресленого жаху. Напринці лютого раптом зник начальник штабу Сергій Штеменко.

Тепер відомо, що Сталін показував тоді ікли вже найближчим приятелям. Мікоян і Молотов були дуже загрожені під час 19-го з'їзду, Ворошилов видавався Сталінові британським шпиком, Каганович і Маленков були на списку приречених. Багатьох найближчих Сталін мав, за його висловом, „вкоротити на голову".

Зрештою оточення знало найкраще свого пана, знало, що він підозріливо міг запитати найближчих, чому вони не дивляться йому просто у вічі. На засіданні Політбюра Сталін сказав: „Чому сидите далеко від мене? Боїтеся? Думаєте, що заб'ю вас? Не бійтеся! Я не збираюсь сьогодні нікого забивати".

Готувалася нова різня, і прибічники Сталіна боялися за своє життя. Їм лишалось або йти на заріз, або...

А через десять днів після упадку Штеменка вмирає Сталін. І відразу в Кремлі з'являється маршал Жуков, що вже давно перебував у неласці на провінції. Потім була мовчанка і нарешті — сенсаційна промова Хрущова, це викладено частину „чорних діл" Сталіна.

Відразу після промови Хрущова і під час усієї доби відпруження ми твердили, що в Кремлі фактично нічого не змінилося. Свіжа стаття, що з її змістом познайомили читачів, це те, про що ми знаємо. Себто, що Сталінова ґвардія була йому вірна до кінця, аж до часу, коли і голови „ґвардійців" мали бути розвалені пострілом у потилицю.

Чи Сталін помер природною смертю, чи його забили ті, хто не побажав передчасно вмирати, не змінює справи. Якщо навіть вони його й забили, то це не були месники за народні кривди, це не були борці проти терору. Це був вишкір зубів вовка, якого мав загризти сильніший ворог-товариш.

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(70)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

А почуття обов'язку було в нього здавна дуже сильне і супроти рідного народу й супроти власної сім'ї. І хоч як він дурів за Журовською, проте його дуже жахав привид, що коли його „важка прийме могила", піде просити хліба на роздоріжжя його дружина, що жура її зв'ялить

„і літи наші — ох, аж серце в'яне! —
Сльотою биті, босі, у лахміттю
На сльози й горе непривітньо-тьмяне,
Як сиротята, гєть підуть по світу", (Див. присвячену дружині поезію „Олі": „Коли часом на вулиці побачу").

Про почуття громадського обов'язку, обов'язку перед народом, що його вигодував, згадував Франко не один раз. З великим піднесенням говорив він про це у своїй знаменитій промові під час свого ювілею в 1898 р. Цей уступ її так часто у нас цитують, що мені нема що тут його повторити.

IV. НА НАЙВИЩОМУ ЩАБЛІ (1898-1907)

Злощасний 1897-й рік, що так дався Франкові взнаки, був переломовим у його житті. Незабаром обставини — матеріяльні й моральні — змінилися для нього на краще. Молоде покоління, що виросло й виховалося підо впливом його творів і громадської діяльности, виявило не на словах тільки, але й на ділі свою до нього пошану й вдяку.

В 1898 році вшанувало 25-ліття його праці, видало збірник на його честь, покажчик його творів, а згодом допомогло йому придбати дім-віллю на вулиці Понінського, що тепер зветься вулицею його імени, коло Стрийського парку, по-сусідству з віллею проф. М. Грушевського.

Франко стає редактором „Літературно-Наукового Вістника", що почав виходити з 1898 року, першого всеукраїнського, на європейську ногу поставленого журналу, власне трудами неструдженого Каменяра.

Тепер у нього й настрій інший. Бадьорий, він заявляє:

„Я ще молодий! Ще сила
Є в руках і у душі.
Ще поборемося, доле!
Ну, попробуй, задуши!
Я ще не старий! Не згинув
Ще для мене жизні зміст,
Хоч журба, хоч горе тисне, —
Ні, я ще не песиміст!"

Десятиліття 1898-1907 рр. становить вершок Франкової творчости. В цих роках він обдарував нас величними творами свого духа. Збувшися панщини в чужих, він усі свої сили віддав на службу українській літературі й науці. З-під його пера виходять раз-по-раз і прегарні поезії та оповідання, й знамениті критичні та публіцистичні статті, літературні характеристики й европейської міри наукові розвідки та монографії, що стали окрасою Наукового Товариства ім. Шевченка.

І Франко був би зовсім щасливий, якби не хвороба його дружини, яка щораз більше надвережувала її кволу душу. Але мачуха доля пожалувала йому й цього півщастя. В 1908 році тяжка недуга розбила тіло й душу великого страждальця.

Франко наче передчував її, пишучи в „Semper tiro" оці слова:

„Моє ти фатум, невідступна зморо,
На мозок мій нещасти кандидатко,
Не кряг так зигно, не лєти так падко!
Не бійсь, піде, твоя побіда гладко!
Я не втечу! Впаду вже скоро, скоро!"

Думаю, що симптомами майбутньої хвороби треба вважати й гостро-дразливі виступи Франка проти свого товариша М. Павлика (ЛНВ, 1905) й учителя М. Драгоманова (ЛНВ, 1906). В 1907 р. ці симптоми виступають ще виразніше, як це виказав Мих. Мочульський у своїх спогадах („Діло", 1938 і окремо) на прикладі повісті „Великий шум", яку редакція „Літературно-Наукового Вістника" мусіла сильно почистити.

V. ОСТАННІ РОКИ (1908-1916)

Але сильний організм поета переміг люту хворобу, і Франко жив іще цілих дев'ять літ. Та це була вже тінь колишнього велетня. Передовсім він не міг свобідно володіти своїми руками, не годен був сам себе обслужити, бо пальці на руках, особливо на правій, покоцюрбились. Коло нього треба було ходити як коло дитини — одягати, годувати. Розуміється, це відбилось й і на його зовнішньому вигляді. Разом із фізичною немічю дуже ослаб і його дух.

ЗАМІНЯЛА Б Я

Заміняла б я асфальтові дороги,
В райдузі світел чужі міста,
Водограї й замків колонади
За хмаринку чебрецю з левади,
За один-єдиний на уста
Поцілунок вітру степового...
За волошок синь-жагу-печаль,
За грози вогнисто-голубий
[одчай...
За рушниці ремінь із його плеча.

ОЛЬГА ЛУБСЬКА

ГИНЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО В ЗАКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

М. Климпотюк, кореспондент „Радянської України", чи не сам уродженець Закарпаття, очевидно досить добре обізнаний з закарпатським народним мистецтвом, пише у своїй статті з 17-го серпня:

„З давніх часів закарпатські вишивки були широко відомі. Виробляли їх без канви на простому полотні, витканому в домашніх умовинах на звичайних кроснах. Закарпатська жінка ніколи не копіювала у вишиванні того, що зробила її сусідка, а створювала щось власне, своєрідне. Гуцульське образотворче мистецтво завжди привертало увагу своїм високим мистецьким рівнем. Топірці, інкрустовані барвами і бісером, шкатули і табакерки, сопілки і посуд, зроблені з дерева. Домашні покривала, виткані з різнокольорової вовни, так звані джерґи, мистецькі килими, вишиті кожушки, а також тарілки з інкрустаціями купували, як сувеніри, люди, що приїжджали на Закарпаття. Особливо поширені були так звані тканки — своєрідне намисто. Закарпаття славилось також гончарним полив'яним посудом. Орнамент був переважно геометричний, як і вишивка та різьба на дереві. Вміють закарпатці плести з лози і соломи кошики, крісла, столики і торбинки з кукурудзиння..."

Як же тепер, в „щасливій сім'ї радянських народів" виглядає на Закарпатті народне мистецтво? Ось що пише далі М. Климпотюк:

„Ще не так давно, яких вісім-дев'ять років тому трудящі области виробляли такі мистецькі речі, і вони здобували їм широку популярність. Але тепер марно шукати в крамницях Закарпатської области зразків народної творчости чи цікавих сувенірів. Їх можна знайти тільки в краєзнавчому музеї в Ужгороді або на приватних мешканнях окремих громадян. Що ж сталося? Чи люди перевелись, чи немає умовин для дальшого піднесення образотворчого мистецтва?.."

Кореспондент „Радянської України" відповідає на це так:

„Ніхто в Закарпатській області не старається людей об'єднати, допомогти спрямувати їх роботу, щоб вони в чудових речах гідно відображали сучасне життя. Закарпатське управління культури дуже мало зробило, щоб пожвавити діяльність вишивальниць, різьбарів, килимниць, кошикарів, гончарів..."

Ось приклади, які наводить кореспондент:

В Ужгороді є керамічний завод. Він виробляє різноманітні речі домашнього вжитку — тарілочки, чашки, попільнички та сільниці з чудовими закарпатськими орнаментами. Тепер цей завод виробляє тільки... кахлі поганої якости, які до того ж дуже дорого коштують...

В Ужгороді є школа прикладного мистецтва. Та замість того, щоб готувати майстрів різьби на дереві, школа навчає своїх вихованців різьби на кості, з якою тут ніхто ніколи не працював...

Довгий час діяла в Ужгороді артіль „Гуцулка". Її вишивки здобули собі загальне визнання. Але кілька років тому її злучено з артіллю „Вільна Закарпатка", і тепер вона продукує звичайні сорочки (московські „косоворотки"?) та ковдри з промислового текстилю.

В Мукачеві була артіль „8 березня", що виготовляла вишивані сорочки та інші речі. Внаслідок постійного браку канви, льняного полотна та ниток артіль цю зліквідовано...

Був в області ще цілий ряд інших артілей, що випускали різні речі широкого вжитку. Тепер цих артілей немає. Керівники области пояснюють це тим, що, мовляв, немає матеріялів — канви, полотна, олійних фарб, пастелі, пензлів, оливи, бісеру, а також немає... ринку для збуту продукції".

Годі припускати, щоб кореспондент офіційного совєтського пресового органу згущав фарби і змальовував ситуацію в гіршому вигляді, як вона є. Але вже й з того, що він подав, видно, що народне мистецтво в Закарпатській Україні гине, що за 8-9 років большевицького хазяйнування в краю також і в цій ділянці зроблено величезні спустошення, які українському народові прийдеться направляти довгими роками.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ютика, Н. Й.

Ювілей Осередку СУМА

Дня 12-го серпня 1956 року Осередок Спілки Української Молоді Америки ім. Юрія Липи в Ютика урочисто відзначив 5-ліття свого існування.

Осередок, заснований в 1951 році, носить ім'я Юрія Липи, письменника і активного борця, що зложив своє життя на жертвеннику Батьківщини в її поході до волі.

По заснуванні Осередку молодь повна енерґії і любови до поневоленої Батьківщини, зразу активно взялася до покладених на неї завдань служити Богові і Батьківщині. Вона бере активну участь в придбанні української католицької церкви, вступає в ряди УНСоюзу, вплачує на Український Народний Фонд УККА та на всякі харитативні цілі. Осередок створює культурно-освітню секцію, щоб піднести інтелектуальний рівень членів, організує драматичний гурток та спортовий відділ. Сумівська молодь організовано брала активну участь у всіх національно-державних святах, власними жертвами вивінувала місцеву публічну бібліотеку англомовними творами про Україну, як також придбала чималу власну бібліотеку в кількості 250 примірників.

Резюмуючи працю Осередку СУМА в Ютиці, треба ствердити, що праця була велика, коли брати до уваги всі умовини, в яких Осередок не раз знаходився.

Ювілейне свято підготовив спеціяльний Комітет. Воно відбулося в парку св. Володимира, в Вайсборо, Н. Й., при участи представника Головної Управи СУМА з Ню Йорку п. Романа Бедрія, Осередків СУМА з Сиракюз, Рачестеру, духової оркестри СУМА з Джерзі Сіті, місцевих представників організацій та понад 500 гостей.

Свято почато в год. 1-ій вполудне Молебнем, що його відправив о. парох Богдан Смик, духовний виховник Осередку та відкриттям американського і українського прапорів при звуках американського і українського національних гимнів, виконаних оркестрою „Сурма" з Джерзі Сіті.

Богдан Рабій — комендант свята, відкрив офіційну його частину короткою промовою і передав слово п. Михайлові Козареві — голові Осередку, що привітав всіх присутніх та подав короткий звіт 5-літньої діяльности Осередку.

Представник Головної Управи СУМА, п. Роман Бедрій, виголосив змістовну промову, з'ясовуючи теперішнє завдання СУМА перед поневоленою Батьківщиною, а найбільше присвятив часу справі виховання юного СУМА.

Привіти складали представники організацій: п. Марія Когутяк від місцевого Відділу Союзу Українок Америки, п. Іван Василик від Відділу УККА і ОДВУ, п. Володимир Запаранюк від Відділу 484 УНСоюзу висловивши надію, що 5-літній Ювілей викрише в серцях сумівців новий вогонь і завзяття до праці для поневоленої Батьківщини і молодь твердо ступатиме слідами Матушевського, Павлушкова, Коновальця, Шухевича та інших українських героїв аж до повного визволення України; п. Віктор Вігун від місцевої Української Православної Автокефальної Парафії, запевняючи членів Осередку про повну піддержку і симпатію від членів парафії УПАЦ, п. Микола Годжак від Відділу ООЧСУ в Сиракюзах та представники Осередків СУМА з Рачестеру, Сиракюз і Джерзі Сіті.

Мило було приглядатися перемаршові сумівських колон, а зокрема колонам Юного СУМА, яких публіка обдарувала безупинними оваціями. Слід звернути увагу на президіяльну трибуну, яку по-мистецьки виконав п. Ярополк Войтович, а п. Степан Мельник зумів зрадіофікувати відкриту площу парку.

У мистецькій частині імпрези, яка почалась о год. 4-ій, першим виступив хор Осередку СУМА з Рачестеру, під керівництвом відомого диригента п. Володимира Вожика, якого публіка щиро вітала рясними оплесками. Далі слідували вільні вправи і танки Юного СУМА з Сиракюз і Ютики, під проводом досвідчених виховниць пп. Н. Н. і Юлії Дзядик; п. Ярослав Ликтей відспівав кілька жартівливих пісень при супроводі бандури, а п. Марійка Цилюх танцювала кілька українських танків, виконуючи їх у стилевому українському костюмі, на що звернули увагу присутні американці, зокрема репортери місцевих часописів. На другий день цілі сторінки часописів були заповнені знимками з мистецької частини та коментарами про ютицьких українців.

По спущенні прапорів, молодь бавилась при звуках оркестри п. Йосипа Топольницького та при смачному буфеті, який приготовили симпатичні сумівки, в гарно освітленому парку, далеко поза північ.

День 12-го серпня 1956 року залишиться на довго в пам'яті і сумівців і присутньої публіки, бо в додатку до гарно приготованої програми і природа відзначилась гарним соняшним днем.

В. З.

Остані дні Архиєп. Василія Ладики

В доповненні до нашої новинки про смерть Архиєпископа Кир Василія Ладики подаємо ще ширший опис останніх днів його життя, який прислав нам о. Семен Іжик. Стан здоров'я Архиєпископа був підірваний далекими подорожами по дієцезії, яка була найбільшою епархією в світі, бо сягала від Тихого до Атлантійського океанів. Він два рази перебував операції в роках 1942-1950. Також останні роки, починаючи від 1954 Архиєпископ Василій був прикований до ложа болю. Терпів і молився, а всі свої терпіння жертвував за Український Нарід. На весні 1956 року лежав кілька тижнів в шпиталі св. Боніфатія. Кілька разів переходив кризу, яку силою волі перемагав так, що в місяці липні виїхав на відпочинок до „Українського Парку". В п'ятницю 31-го серпня 1956 року вернувся Архиєпископ Василій з літньої оселі до своєї резиденції при 235 Скошія вулиці у Вінніпеґу. В суботу до полудня почував себе добре. Довго розмовляв з Преосв. Кир Максимом Германюком про малу Семінарію св. Володимира в Роблині, якої відкриття мало бути 3-го вересня. О год. 5-ій по полудні положився до ліжка, щоб відпочити. Коло сьомої год. ввійшла до кімнати Сестра Служебниця і завважила, що Архиєпископ ще спить, але той твердий сон був уже вічним сном. До кімнати ввійшов Кир Максим і побачив Архиєпископа вже неживого. В руках тримав Кир Василій вервицю, на якій ціле життя молився до Матінки Божої. Закликали д-ра В. Резновського, який ствердив, що смерть наступила о годині 6-ій вечора.

Йонґставн, О.

Український День

Відділ УККА для м. Йонґставну і околиці влаштував в неділю, дня 12-го серпня ц. р. традиційний Український День, який був вже 26-им з черги в нашім місті. День цей згуртував численну українську громаду з міста і околиці, був дійсно родинним святом української спільноти та мав не лише великий моральний, але також і матеріяльний успіх.

Між численними позамісцевими гостями бачили ми п. В. Шабатуру, голову УНПомочі та його дружину, п. М. Дуткевича, касира УНПомочі, інж. М. Комічака з дружиною, всі з Питсбурґу, Па., далі п. П. Ясновського з Відділу УККА в Шерон, Па. й І. Чепака з Відділу УККА в Воррен, Огайо та багато інших. Були також численні представники місцевих урядів, які передавали свої привіти та ґратуляції з нагоди такого успішного українського свята. Губернатор стейту Огайо, Ф. Лавші, який не міг прибути особисто, бо був зайнятий конвенцією Демократичної партії в Шикаґо, прислав довше і в дуже теплім тоні написане письмо, яке під рясні оплески відчитано всім присутнім.

Свято відкрив голова Відділу УККА п. Ю. Присташ короткою промовою та передав дальше ведення програми місцевому адвокатові п. П. Ґуликові. Американський гимн відспівав мішаний хор Української Православної Церкви з Ліндори, Па., під диригентурою п. П. Весоловського. Цей добрий хор виступив ще два рази в дальшій програмі Свята з гарними в'язанками українських пісень. Головним промовцем на Святі був делеґат Централі УККА п. адв. М. Пізнак. Він в своїй огнистій та переконливій промові, виголошеній англійською мовою, щоб її могли розуміти також і американські гості, з'ясував присутнім цю велику і корисну працю, яку веде УККомітет, зокрема в напрямі інформації та заінтересування американської публіки справою визволення українського народу та конечности створення і існування Самостійної і Соборної Української Держави. Бесідник вказав, що воля Америки і України є залежні від себе та що в нинішніх світових обставинах воля народів і тривалий мир є невіддільні від себе. Там, за залізною заслоною, існує з'єдинений український фронт, який бореться безперервно за волю і незалежність свого народу. Промовець хотів би, щоб присутні тут американські гості, а також і ціла американська публічна опінія, зрозуміли українську проблему та здавали собі справу з того, що вона є також і американською проблемою, справою, яка дуже близько дотикає розвитку та майбутности Америки. У зв'язку з цим п. Пізнак апелював до тут народженої молоді та взивав її, щоб вона не була байдужою до цих проблем, а зокрема, щоб не соромилася і не цуралася української мови та свого українського походження.

Дальші промови, українською мовою, виголосили інж. М. Комічак та п. М. Дуткевич. В своїх промовах вони порушили різні актуальні справи нашої спільноти, так тут в Америці, як і в Рідному Краю.

Цю офіційну частину програми закінчено подякою голови Відділу УКККА п. Ю. Присташа всім, хто причинився до успіху Свята, а зокрема делеґатові Централі УКККА п. М. Пізнакові та відспіванням Українського Національного Гимну.

Опісля відбулася забава з танками, під звуки української оркестри п. Сенді Вайса з Карнеґі, Па. Під час цієї веселої забави вибрано панну К. Даниллик королевою 26-го Українського Дня в Йонґставні, Огайо.

Як згадано вище, наш цьогорічний Український День був великим моральним і матеріяльним успіхом. Щоб його осягнути, Уряд Відділу УККА в Йонґставні, а зокрема його голова п. Ю. Присташ, мусіли вложити дуже багато праці. Праця не пішла намарно. 1.500 долярів чистого прибутку передано на Український Народний Фонд.

Дай Боже, ще більше таких Українських Днів!

Д-р Роман Стахура

ЯРОСЛАВ МИГАСЮК В АМЕРИКАНСЬКІЙ РАДІОПРОГРАМІ

Ярослав Мигасюк, відомий наш скрипак, який від вересня ц. р. є професором гри на скрипці в Українському Музичному Інституті, виступить в неділю, 9-го ц. м. о год. 2-ій по полудні з власним одногодинним речиталем в найкращій під мистецьким оглядом нюйоркській радіостанції WNYC.

Мистець виконає твори Верачіні, Лялло, Крайслера, Бльоха, Бартока і Всілявського. При фортепіяні пілніст Роман Савицький.

МІЖНАРОДНІЙ КОНГРЕС ЕНТОМОЛОГІВ В МОНТРЕАЛІ

Монтреал, Квебек, Канада. — В днях від 17-го до 25-го серпня відбувся тут Десятий Міжнародний З'їзд Ентомологів, в якому взяло участь коло 1,500 учасників із 65-ох держав. Найбільше учасників було із ЗДА і Канади, а з СССР було сім делеґатів, між ними два українці, один із Москви, а другий із Києва. Між американськими делеґатами були й такі українці: д-р О. Грановський, д-р Микола Гайдак, д-р Юрій Ярисько і д-р Р. Сокаль, а з Канади д-р В. Чефурка і П. Панків. Всі вони виголосили доповіді з своїх спеціяльностей, бо ентомологія — це наука, яка має багато розгалужень, що займаються життям комах та їхніми взаємовідносинами до людського життя, якому помагають або й шкодять. О. Грановський мав доповідь про „Вплив оточення на вертикальну міграцію в життєвім циклі Phyllophaga" (хрущів та борозняків); М. Гайдак — „Заміна черги іншими складниками для бджіл"; В. Чефурка — „Деякі недавні поступи в студіях метаболізму вуглеводратів у комах"; П. Панків — „Студії над опилюванням червоної конюшини". Конґрес був дуже добре зорганізований, і місто Монтреал, університет МекҐілл, провінція Квебек та ціла канадійська домінія дуже гостинно вітали численних учасників Конґресу.

З НАШИХ БУДНІВ

НА ПОРОЗІ ШКІЛЬНОГО РОКУ

Відвідав мене мій приятель і просто засипав такими думками, що мушу з вами поділитися цим добром, хоч знаю, що не всі погодяться з його поглядами.

Темою до розмови послужила нам поява нового, фонологічного букваря д-ра Костя Кисілевича, чудово зілюстрованого мистцем Едвардом Козаком.

— Поява одного доброго букваря, — говорив мій приятель, — означає в житті нації стільки, скільки означає одна виграна війна. Я колись це казав і далі казатиму, що ми програли визвольні змагання не тому, що були заслабі чи наш ворог засильний, а тому, що покоління, яке йшло на війну, не дістало до рук на шкільній лавці українського букваря!

Багато тут, на еміґрації товчеться води в ступі в зв'язку з т. зв. консолідацією, — а я вам скажу, від чого треба її починати: від консолідації шкільних читанок. А в нас що партія — то й буквар!.. Чи люди взагалі здають собі справу з того, які часи ми переживаємо?.. В Китаї, наприклад, переводиться реформа азбуки. Та ж то революція над революціями. Комуністи викинули на смітник старі ієрогліфи і запроваджують латинку... Ви собі уявляєте, що станеться, коли одної гарної днини 600 мільйонів китайців стануть писати тією самою абеткою?.. Не йде від цього мороз поза шкіри?

Час від часу прочитаємо дещо про якусь там Бірму, а чи ви знаєте про те, що уряд Бірми призначив 25 процентів бюджету на шкільництво?.. Або що діється в тій ділянці в арабських країнах?

— Ми вже погодилися з фактом, — сказав один з діячів Арабського Бльоку, — що збройною силою жидів не переможемо. Але грамотністю можемо їх перемогти.

І такий Судан, наприклад, віддає третину свого бюджету на будову нових шкіл, на розроблення модерної системи навчання... Ми лаємо Нассера, називаємо його авантюристом, єгипетським Гітлером, — а чи ви знаєте, що той самий Нассер пішов перший на охотника вчити неграмотних до вечірніх шкіл у Каїро?.. А за ним всі члени його кабінету?

„Застреливши" мене такими новинами, мій приятель перепочив трохи, відихався і вернувся з мандрівки по екзотичних арабських країнах назад до нашої еміґраційної дійсности.

— Я поважаю президента УКК за те, що він у своєму звіті ствердив публічно один сумний факт: з 700 тисяч долярів, зібраних на Український Національний Фонд, на справи виховання віддано за п'ять років всього 3 тисячі долярів... То скажіть, де ми, европейська нація, стоїмо тепер в порівнянні з такою Бірмою, чи Суданом?..

Ікер.

Сенатор Мундт атакує Трумана, який не вірить в шпигунство Гісса

Вашингтон. — Республіканський сенатор Карл Е. Мундт гостро виступив проти колишнього президента Гері С. Трумана, який недавно заявив, що сумнівається в тому, чи Алджер Гісс був дійсно зрадником ЗДА і виконував працю комуністичного шпигуна. Труман ще в 1948 році назвав оскарження проти Гісса „червоним оселедцем", але після того американський суд засудив був Гісса до тюремної кари, яку він вже відбув. Сенатор Мундт закликає демократичного кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона, щоб відсепарувався від заяви Трумана в справі Гісса, бо інакше і Стівенсон буде винний в тій образі американського народу, яку наніс колишній президент. Якщо Стівенсон не відпекається тієї заяви Трумана в справі Гісса, то республіканці запитуватимуть виборців, хто зможе краще обороняти країну проти комуністів — Трумановi демократи, чи республіканці.

Ізраїль зголосив скаргу проти Єгипту до ОН

Об'єднані Нації. — Ізраїльський уряд, який за весь час кризи в справі Суезького каналу зберігав мовчанку, зголосив до Ради Безпеки Об'єднаних Націй скаргу проти Єгипту за затримування ізраїльських кораблів на Суезькому каналі. У тій скарзі наводиться випадок з грецьким вантажником „Паннегія", який мусів завернути до порту Гайфа, бо єгипетські чинники всілякими способами внеможливлювали тому кораблеві переплисти Суезький канал, щоб завезти цемент до ізраїльського порту Елят над Мертвим морем. Єгипетські власті не дозволили капітанові й залозі того корабля висісти на сушу й унеможливили їм переговори з іншими кораблями, щоб вони забрали вантаж з „Паннегії" і перевезли на місце призначення. В ізраїльській ноті вказується на цей факт, як на доказ, що не можна вірити в запевнення єгипетського президента Нассера, що всі кораблі світу зможуть користуватись Суезьким каналом без дискримінації. З свого боку Єгипет твердить, що він не противився переїздові названого корабля Суезьким каналом, тільки перестеріг капітана, що після переїзду каналом корабель їхатиме далі єгипетськими водами і що Єгипет знаходиться формально на воєнній стопі з Ізраїлем, що уможливить йому конфіскату корабля.

● **У середу ввечері** 5-го вересня почався Новий 5717-ий Рік — „Рош-га-Шанаг". Новорічні жидівські святкування тривають 10 днів і закінчуються „Днем Покути" — Йом Кіпуром.

Появилося перше число студ. журналу „Горизонти"

Ню Йорк, Н. Й. — Союз Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) видав перше число свого журналу, який називається „Горизонти". Цей студентський журнал запляновaний як семестральне видання, і два його числа мають бути в українській, а одне в англійській мові. Головним редактором „Горизонтів" є Володимир Стойко, мовним редактором — Яків Гончарів, а адміністратором — Богдан Мішко. В першому числі є статті Олега Федишина, Вол. Стойка, Волод. Петришина, В. К. Нагірного, М. Косюка, Б. Певного, Вол. Кульчицького, Раїси Шило-Бакун і Б. Бойчука та твори Емми Андрієвської, Ю. Тарнавського, Б. Рубчака, Б. Бойчука і Лесі Храпливої. — Журнал появляється в Ню Йорку, обкладинка роботи Богдана Титли.

● **Лазар Кагановіч**, призначений, як вже повідомлено, міністром промисловости будівельних матеріялів, має зарадити хронічній житловій кризі в Совєтському Союзі. Безпосередньою причиною того призначення — твердять закордонні кореспонденти з Москви — були недавні відвідини Хрущова в Донецькому басейні, де він побачив наочно страшну нужду, як вислід браку мешкальних домів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „УНДім", 316 Відд., відбудуться в четвер, 13 вересня, о год. 8-ій веч. Порядок нарад: відкриття зборів, прийняття нових членів, протокол з попередніх зборів, фін. звіт за місяць серпень, звіт опікунів хорих, нові справи, внески і запити. У зв'язку з початком осінньо-зимового сезону і оживлення праці в Т-ві, присутність усіх членів є дуже побажана. Довгуючим членам пригадуємо їх обов'язок платити свої вкладки на час, щоб в разі нещасного випадку не стратити належної товариської допомоги. — Управа.